1925 1825 1725 1625 1525 1425 1325 1225

1925

2025
?
Vad händer nu?

1725

Det holsteinska partiets tronkandidat, Karl XII:s systerson Karl Fredrik, gifter sig med Anna av Ryssland.
I Sverige införs förbud mot offentliga badhus på grund av syfilisspridningen på badhusen.
Christina Piper tar över Andrarums alunbruk och gård.
Alunbruket blir Skånes största industri.
Nya eller Lilla bollhuset i Stockholm omvandlas till finsk kyrka.

Karl Fredrik av Holsteins-Gottorp

Anna Petrovna av Ryssland

Christina Piper

Christina Piper, född Törne 1 januari 1673 i Stockholm, död 25 mars 1752 på Krageholms slott i Skåne, var en svensk företagsledare och entreprenör, gift med greve Carl Piper. Hon är främst känd i historien för sin verksamhet som godsägare och byggherre,

1525

1925

Sven Jerring som hallåman börjar AB Radiotjänst regelbundna utsändningar från Telegrafverkets studio på Malmskillnadsgatan 24 i Stockholm. Första programmet är en gudstjänst.
2 januari ***– Postgirot*** börjar sin verksamhet med omkring 700 kontoinnehavare.
Sven Jerrings barnradioprogram, ***Barnens brevlåda, startar***.
24 januari – Hjalmar Branting avgår av hälskoskäl som svensk statsminister och efterträds av ***Rickard Sandler. Per Albin Hansson*** blir SAP:s partiordförande.
3 februari – Stora falsarier vid virkesaffärer avslöjas i lappländska Vilhelmina. Ett stort antal trävarubolag är bedragna.
23 februari. ***Mauritz Stiller och Greta Garbo*** skriver kontrakt med den stora filmjätten Metro-Goldwyn-Mayer i Hollywood.
26 februari – Två svenska ingenjörer, ***Carl Munters och Baltzar von Platen,*** har konstruerat en ***kylmaskin.***, som lovar att bli en världsartikel av rang.
28 februari. Den svenska regeringen framlägger sin stora försvarsproposition, vilket betyder en kraftig ***nedskärning av försvaret.*** Därmed påbörjas i Sverige en omfattande militär nedrustning.

23 Mars. De två svenska ingenjörerna Baltzar von Platen och Carl Munters får Polhemsmedaljen för uppfinningen av ***kylskåpet*** Electrolux har övertagit tillverkningen, och företagets VD Axel Wenner-Gren hoppas på försäljning även utanför Sverige.
8 maj – Statsrådet Ernst Wigforss utnämns till finansminister i Sveriges socialdemokratiska regering.
26 maj
Den svenska riksdagen godkänner nedrustningsförslaget som innebär kraftig nedrustning. Försvarsminister ***Per Albin Hansson*** drar in 17 förband och minskar utbildningstiden från 165 till 90 dagar. Flygvapnet tillkommer som en egen vapengren.
12 augusti
Vid tävlingar i Göteborg sätter simmaren ***Arne Borg*** nytt världsrekord på 1000 meter med tiden 21.41,3.
26 augusti – Limhamns snickerifabrik och dess stora virkeslager brinner ner. Branden hotar hela Limhamns samhälle.
25 december – ***PUB i Stockholm invigs.***

1925

PUB
PUB

Garbo

Von Platen

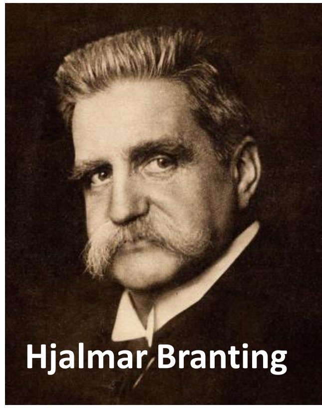
Hjalmar Branting

Sven
Jerring

Postgirot

1825

3 februari – Den ***svenska fångvårdsstyrelsen inrättas***.
4 mars
John Quincy Adams efterträder James Monroe som USA:s president .
John Calhoun blir USA:s nye vicepresident .
Mars – Amerikanska och brittiska soldater stiger i land på Kuba i jakt på pirater.
10 augusti – ***Nottebäck***, Sverige drabbas av en ***skogsbrand.***
27 september – I England, Storbritannien invigs Stockton and Darlington Railway, världens första moderna järnväg.
24 november – ***Arsenalen i Kungsträdgården brinner ner***, varvid Operan och Dramaten tvingas dela på operahusets scen.
3 december – Van Diemens land bryts ur Nya Sydwales.[7]
10 december – Storbritannien gör anspråk på Bouvetön av kapten Norris, som kallar den "Liverpoolön".
I den så kallade ***Skeppshandelsfrågan tvingas Sverige***, på grund av ryskt motstånd, ***inställa försäljningen av tre örlogsfartyg*** till de spanska kolonierna.
Porslinsfabriken AB ***Gustavsberg*** grundas i Sverige.
Det svenska Teknologiska institutet, sedermera Teknologiska högskolan, grundas.
Esaias Tegnér fullbordar sitt epos Frithiofs saga.

Sverige och Norge antar en "mellanrikslag" som bland annat innebär tullättnader.
Snillekommittén (bestående av ledande kulturpersonligheter) bildas för att utreda den svenska utbildningsfrågan. Den leds av kronprins Oscar (I).
Den intensiva svenska älgjakten bromsas genom att den värmländske hovjägmästaren Herman Adolph Falk får till stånd ett tioårigt jaktförbud på älg. Detta räddar troligen den svenska älgstammen från att dö ut.
Hans Christian Ørsted blir den förste att framställa aluminium.

Fångvårds-styrelsen

Arsenalen Makalösa Brinner upp

Esaias Tegnér

1725

Det holsteinska partiets tronkandidat, Karl XII:s systerson ***Karl Fredrik, gifter sig med Anna av Ryssland.***
I Sverige införs förbud mot offentliga badhus på grund av ***syfilisspridningen på badhusen.***
Christina Piper tar över Andrarums alunbruk och gård.
Alunbruket blir Skånes största industri.
Nya eller Lilla bollhuset i Stockholm omvandlas till finsk kyrka.

Karl Fredrik av Holsteins-Gottorp

Anna Petrovna av Ryssland

Christina Piper

Christina Piper, född Törne 1 januari 1673 i Stockholm, död 25 mars 1752 på Krageholms slott i Skåne, var en svensk företagsledare och entreprenör, gift med greve Carl Piper. Hon är främst känd i historien för sin verksamhet som godsägare och byggherre,

1625

16 januari – ***Gustav II Adolf*** skriver kontrakt med skeppsbyggmästaren Henrik Hybertsson om ett stort svenskt krigsfartyg, vilket kommer att få namnet ***Vasa.***
1 mars – ***Stilleståndet mellan Sverige och Polen går ut.***
27 mars – Vid Jakob I:s död efterträds han som kung av England, Skottland och Irland av sin son Karl I.
14 maj – Kapten John Powell gör anspråk på Barbados för England.
Juli – Första attacken från Barbareskpirater i sydvästra England inträffar.
1 september – ***En stor brand härjar i Gamla stan i Stockholm***.
Nederländarna slår sig ner på Manhattan, och grundar staden New Amsterdam (New York).
Tekniken att använda trä istället för läderbälgar introduceras vid ***Kopparberget i Falun.***
Stora ***svenska styrkor överflyttas från Finland och Sverige*** till ***Livland***, för en ny offensiv mot polackerna.
Gustav II Adolf inför ***kopparmyntfot*** för att slippa importera silver, sedan utvinningen i Sala silvergruva minskat.
Svenska vatten- och ***väderkvarnar beläggs med en avgift*** för varje tunna råg eller korn som mals, den så kallade ***kvarnskatten.***

Invandringen av valloner till Sverige ökar, vilket medför ett tillskott för järnhanteringen.
Universitetsbyggnaden Gustavianum vid Uppsala domkyrka uppförs.
Den kallaste delen av lilla istiden i Skandinavien, som inleddes 1576, tar slut.

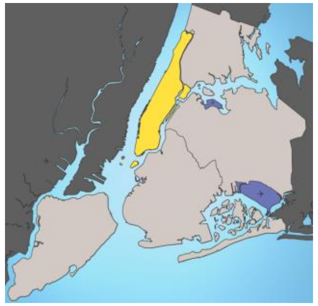
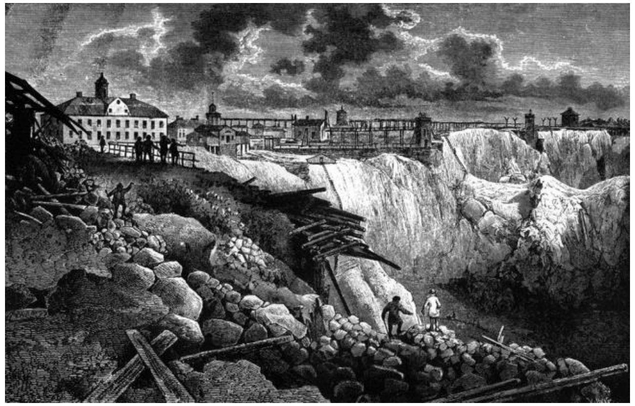
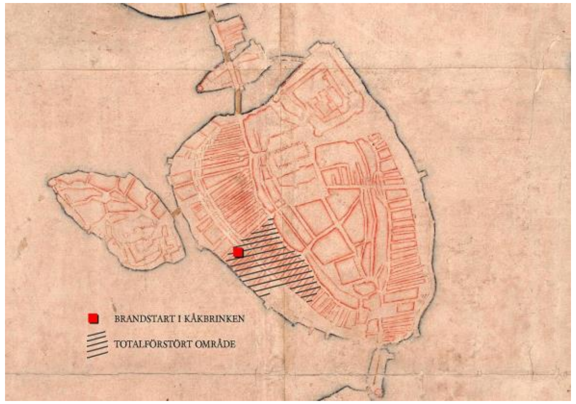

Vasaskeppet Blir beställt

Rekonstruktion av brandområdet på karta från 1620 eller tidigare.

1525

11 februari – ***Olaus Petri gifter sig*** med en Kristina av okänt ursprung. Detta är sannolikt första gången mässan hålls på svenska.
Mars – ***Sören Norbys danska knektar härjar i Skåne*** och Blekinge och utropar Kristian II som Danmarks kung. Fredrik I slår ned upproret.
11 maj – En ***upprorisk skånsk bondehär***, som vill återinsätta Kristian II på den danska tronen, utkämpar slaget vid ***Bunketofta*** mot en dansk styrka.
13 maj – ***Lübeckarna sätter eld på Visby.***
15 maj – En tysk furstearmé under hertig Georg av Sachsen och greve Philip av Eisenbach krossar den bondearmé som skapats under Tyska bondekriget i slaget vid Frankenhausen. Den tyska prästen och tillika radikale upprorsmannen Thomas Münster tillfångatas och avrättas och därmed är det tyska bondekriget slut.
December – ***Gustav Vasa*** förklarar Sten Sture den äldres donation av Mariefreds kloster för ogiltig och övertar själv klostret. Detta ger den svenska adeln en första vink om att det finns fördelar att vinna om de ställer sig på kungens sida i ***reformationsstriden.***

Berent von Mehlen blir dansk hövitsman. Han samarbetar med Sören Norby. De två fördrivs men fortsätter sina intriger från Tyskland.
Biskop Hans Brask spikar upp ett manifest mot ***Martin Luthers teser*** vilket sprids i hela Linköpings stift.
Första dalupproret utbryter i Dalarna till följd av dyrtider och saltbrist. Upproret slås ned och dess ledare, ***Peder Sunnanväder*** och mäster ***Knut Mikaelsson, flyr till Norge.***
En eldsvåda utbryter på slottet Tre Kronor i Stockholm och förstör bland annat kungens skattkammare.
I strid mot landslagen, som säger att bara infödda män får ingå i rådet, intas Gustav Vasas svåger Johan av Hoya i detsamma.
Den ganska nybildade svenska flottans stora fartyg ***Lybska Svan går under vid Öland.***

1525

Hæc ædes facra,
Exftrui coepta a Pro-Rege BIRGERO IARL,
Anno a Chr: Nat: MCCLXIV
A Flammis, quæ urbem fæpius populatæ funt intacta.
Fulmine afflata annis MDLXVII & MDXCV
Magno hominum pavore, fed vel nullo vel levi detrimento
Pio Regis glorios GUSTAVI I. Zelo,
A Superftitionibus Papi MDXXVII repurgata.
Iuffu Ejusdem Regni Statoris,
Ne nimia propi officeret,
A parte cata.
Sed quod longit ne pensatum.
Chorus ad ampli que extensus.
Tandem jussu REGIS
Turris ftupendæ ftate fatifceret,
Et ipsa æde renovata.
Opus inchoatum matum MDCCXLIII,
Æris folum ifpendio ftetit
Tim manifeftur numen venerare,
Et ut fuum orro tueatur,
Verboque efinenter,
Ac m,
Alia

DEN 4 MAJ 1525
FÖLLO HÄR
I
BUNKETOFTA LUND
SKÅNSKA BÖNDER
I KAMP
FÖR
FRIHETEN
EFTERKOMMANDE
SATTE STENEN
1925

GOSTAVUS.DEI GRA
TIA SVECIÆ.GOTHORV
WANDALORVMQ REX
anno 1542

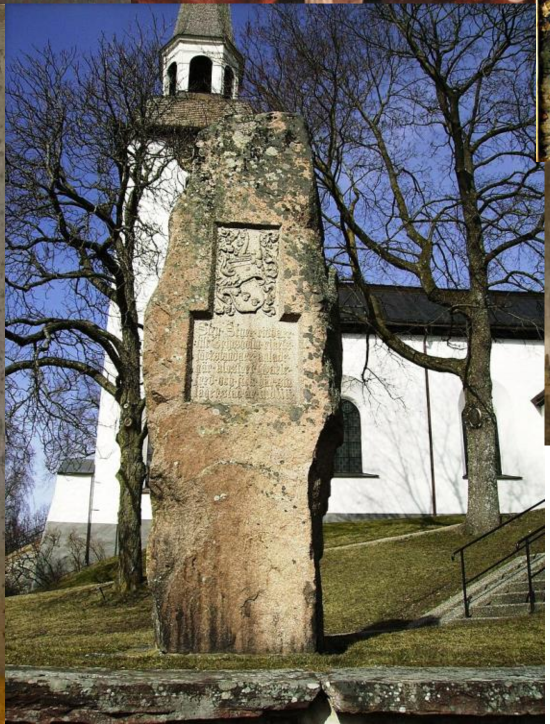

1425

12 november – Benedictus XIV utses till motpåve.
Peking, huvudstaden i Kina, blir världens folkrikaste stad, och övertar ledningen från Nanking (uppskattat datum).

Födda
31 mars – Bianca Maria Visconti, hertiginna av Milano
14 oktober – Alesso Baldovinetti, florentinsk målare.
Kort Rogge, biskop i Strängnäs (född i Stockholm troligen detta år).
Ture Turesson (Bielke), svensk riddare och riksråd, marsk 1457–1464 (född omkring detta år).

Avlidna
18 januari – Edmund Mortimer, engelsk earl av Ulster och March.
21 juli – Manuel II Palaiologos, bysantinsk kejsare.
Margareta (missionär), samisk missionär.

Benedictus XIV, född Bernard Garnier cirka 1370, död cirka 1433, var motpåve från den 12 november 1425 till cirka 1430. Samma namn skall ha använts av en senare motpåve, kardinalen av Santo Stefano al Monte Celio Jean Carrier, som skall ha gjort anspråk på påvestolen fram till år 1437.

I samband med att Yongle-kejsaren flyttade ***Mingdynastins huvudstad till Peking å***r 1421 bestämdes det att staden skulle flyttas i sydlig riktning. Den norra stadsmuren flyttades från sin ursprungliga position vid Tuchenglu till dagens position vid den Andra ringvägen. Det nordliga området omedelbart söder om dagens Tuchenglu hade under den senare delen av Yuandynastin och den inledande perioden av Mingdynastin varit folktomt och därmed svårförsvarat.

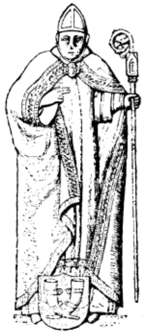

1325

Sommaren **– *Mats Kettilmundsson*** börjar ett krig mot Reval på grund av att fyra riddare i stadens tjänst har anklagats för mord och avrättats.

November – ***Reval*** begär att fredsförhandlingar skall inledas.
21 november – Ivan I blir furste av Moskva.
30 november – Svenska rådet avger ett svarsbrev till Reval.

Födda
Eleonora av Sicilien, drottning av Aragonien.

Avlidna
17 januari – ***Esger Juul, dansk ärkebiskop*** sedan 1310.
21 november – Jurij av Moskva, storfurste av Moskva och Vladimir.

Tallinn växte fram vid foten av Dombergets slott, den borg som den danske kungen Valdemar Sejr lät uppföra sedan han besegrat esterna i slaget vid Lindanäs 1219. Borgen med de kringliggande landskapen i norra Estland styrdes en kortare tid av Svärdsriddarorden, därefter av Danmark och 1346–1561 av Livländska orden.

Mats Kettilmundsson (även Mattias Kettilmundsson), död 11 maj 1326, var en svensk drots och rikshövitsman. Han var en av de ledande männen i upproret som avsatte kung Birger Magnusson efter Nyköpings gästabud och i förmyndarregeringen för Magnus Eriksson. Mats Kettilmundsson hade först till sköldemärke två snedbjälkar, vilket tillsammans med vissa andra uppgifter gör att han räknats som ättling till Gregers Birgersson. Han förde sedermera tre rosor i ginbalk sitt vapen.

Ivan I Danilovitj, kallad Kalita, "penningpung", (1288 – 31 mars 1340) var furste av Moskvariket från 1325 och storfurste av Vladimir-Suzdal från 1328.

1225

27 juli – ***Visby domkyrka invigs***. Dessutom finns en stadsskola omämnd i Visby detta år.

14 augusti – ***Almnäs slott vid Almnäs Bruk*** omnämns för första gången i ett lantmäteridokument, där gårdens gränser utstakas som en del av Alvastra kloster, på andra sidan Vättern. Dokumentet, som utgör en del av den äldre Västgötalagen, finns fortfarande bevarat hos Riksarkivet.

I ett bevarat dokument från detta år nämns för första gången svenska rådsmedlemmar (consiliarii). Det är ett kungligt brev undertecknat av förmyndarna – rådet. Detta består av: Kungens kansler, ***biskop Bengt i Skara,*** kungens fosterfar ***Erengisle Wig, magister Stenar, samt stormännen Knut Holmgersson och Knut Kristinesson.***
Den norske kungen Håkan går ***härjande in i Värmland***, under vad som kallas ***"Värmlandståget",*** för att besegra de norska upprorsmän, "ribbungarna", som tagit sin tillflykt dit. Sedan han besegrat värmlänningarna i slaget i Holmedals socken drar han sig tillbaka till Norge, men någon formell fred sluts inte förrän 1249.

Den danske riksföreståndaren ***Albert av Orlamünde*** hamnar i tysk fångenskap.
Albert av Riga erkänns som tysk riksfurste.
Öselbor ödelägger Sveriges östkust.

Almnäs slott

Alvastra kloster